

**ВІННИЦЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ МИХАЙЛА КОЦЮБИНСЬКОГО
ІСТОРИЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
КАФЕДРА ІСТОРІЇ УКРАЇНИ**

ЗАТВЕРДЖУЮ

Перший проректор

з науково-педагогічної роботи

проф. Блажко О.А.

« 19 » 08 20 24 р.

**РОБОЧА ПРОГРАМА ОBOB'ЯЗКОВОЇ НАВЧАЛЬНОЇ
ДИСЦИПЛІНИ
ІСТОРІЯ ТА КУЛЬТУРА УКРАЇНИ**

Підготовки бакалавр

галузі знань 01 Освіта/ Педагогіка, 11 Математика та статистика, 09 Біологія, 10 Природничі науки, 24 Сфера обслуговування

спеціальності 014.04 Середня освіта (Математика), 014.08 Середня освіта (Фізика та астрономія), 014.09 Середня освіта (Інформатика), 111 Математика.

014.05 Середня освіта (Біологія та здоров'я людини), 014.06 Середня освіта (Хімія), 014.07 Середня освіта. (Географія), 014.15 Середня освіта (Природничі науки), 091 Біологія та біохімія, 102 Хімія, 242 Туризм та рекреація.

Освітньо-професійна програма для бакалавра

Середня освіта. Математика, інформатика; Середня освіта. Фізика та астрономія, інформатика; Середня освіта. Інформатика, математика; Комп'ютерна математика. Середня освіта. Біологія та здоров'я людини, хімія; Середня освіта. Біологія та здоров'я людини. Психологія; Середня освіта. Хімія, біологія та здоров'я людини; Середня освіта. Географія. Краєзнавчо-туристична робота; Середня освіта. Природничі науки; Біологія; Хімія. Прикладна хімія; Туризм і рекреація. Міжкультурна комунікація та переклад.

Факультет математики, фізики і комп'ютерних наук

Природничо-географічний факультет

Вінниця – 2024 рік

Робоча програма обов'язкової навчальної дисципліни «Історія та культура України» для здобувачів вищої освіти

за спеціальністю

014.04 Середня освіта (Математика), 014.08 Середня освіта (Фізика та астрономія), 014.09 Середня освіта (Інформатика), 111 Математика.

014.05 Середня освіта (Біологія та здоров'я людини), 014.06 Середня освіта (Хімія), 014.07 Середня освіта. Географія. Краєзнавчо-туристична робота, 014.15 Середня освіта (Природничі науки), 091 Біологія та біохімія, 102 Хімія, 242 Туризм та рекреація.

Освітньо-професійна програма для бакалавра

Середня освіта. Математика, інформатика; програма: Середня освіта. Фізика та астрономія, інформатика; Середня освіта. Інформатика, математика; Комп'ютерна математика.

Середня освіта. Біологія та здоров'я людини, хімія; Середня освіта. Біологія та здоров'я людини. Психологія; Середня освіта. Хімія, біологія та здоров'я людини; Середня освіта. Географія. Краєзнавчо-туристична робота; Середня освіта. Природничі науки; Біологія; Хімія. Прикладна хімія; Туризм і рекреація. Міжкультурна комунікація та переклад.

Мова навчання українська

« 28 » червня 20 24 р. 34 с.

РОЗРОБНИК: Кузьмінець Наталія Петрівна – кандидат історичних наук, доцент кафедри історії України Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського

Рецензенти:

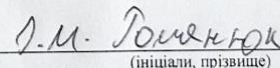
1. Кравчук Олександр Миколайович – кандидат історичних наук, доцент кафедри всесвітньої історії і міжнародних відносин Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського
2. Мазур Інна Віталіївна – кандидат історичних наук, старший викладач кафедри всесвітньої історії і міжнародних відносин Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського

Робоча програма розглянута і схвалена на засіданні кафедри історії України

Протокол від 5 червня 2024 р. № 12

Завідувач кафедри

(підпис)

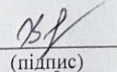

(ініціали, прізвище)

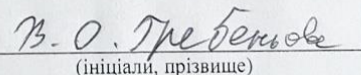
« 28 » червня 20 24 р.

Робоча програма розглянута і схвалена на засіданні навчально-методичної комісії факультету історії і міжнародних відносин

Протокол від 28 червня 2024 р. № 11

Голова НМК

(підпис)

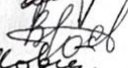
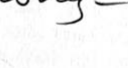
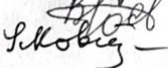

(ініціали, прізвище)

« 28 » червня 20 24 р.

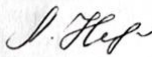
Погоджено:

Гарант освітньої програми

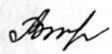
Середня освіта. Математика, інформатика
Середня освіта. Фізика та астрономія, інформатика
Середня освіта. Інформатика, математика
Комп'ютерна математика

 доц. Коношевський О.Л.
 проф. Заболотний В.Ф.
 проф. Ключко О.В.
 проф. Ковтонюк М.М.

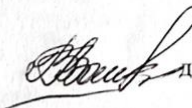
Середня освіта. Біологія та здоров'я
людини, хімія; Середня освіта.
Біологія та здоров'я людини.
Психологія.

 доц. Нікітченко Л.О.

Середня освіта. Хімія, біологія та здоров'я
людини

 доц. Блажко А.В.

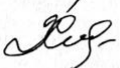
Середня
освіта. Географія. Краєзнавчо-туристична робота

 доц. Канська В.В.

Середня освіта. Природничі науки

 доц. Моклюк О.М.

Біологія
Хімія.
Прикладна хімія

 доц. Шевчук О.А.
 доц. Худоярова О.С.

Туризм і
рекреація. Міжкультурна
комунікація та переклад

 ст. викл. Денисик Б.Г.

« 28 » серпня 2024 р.

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, предметна спеціальність, спеціалізація, додаткова спеціалізація/спеціальність / предметна спеціальність, освітня (освітньо-професійна або освітньо-наукова) програма, ступінь вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Загальна кількість кредитів - 4 Кількість кредитів на поточний навчальний рік -4	Галузь знань 01 Освіта/ Педагогіка, 11 Математика та статистика, 09 Біологія, 10 Природничі науки, 24 Сфера обслуговування	Обов’язкова	
Індивідуальне навчально-дослідне завдання (ІНДЗ) 10 год. сам. роб. Визначні діячі і події історії та культури України	Спеціальність 014.04 Середня освіта (Математика), 014.08 Середня освіта (Фізика та астрономія), 014.09 Середня освіта (Інформатика), 111 Математика. 014.05 Середня освіта (Біологія та здоров’я людини), 014.06 Середня освіта (Хімія), 014.07 Середня освіта. Географія. Краєзнавчо-туристична робота, 014.15 Середня освіта (Природничі науки), 091 Біологія та біохімія, 102 Хімія, 242 Туризм та рекреація. Освітньо-професійна програма Середня освіта. Математика, інформатика; програма: Середня освіта. Фізика та астрономія, інформатика; Середня освіта. Інформатика, математика; Комп’ютерна математика. Середня освіта. Біологія та здоров’я людини, хімія; Середня освіта. Біологія та здоров’я людини. Психологія; Середня освіта. Хімія, біологія та здоров’я людини; Середня освіта. Географія. Краєзнавчо-туристична робота; Середня освіта. Природничі науки; Біологія; Хімія. Прикладна хімія; Туризм і рекреація. Міжкультурна комунікація та переклад.	РІК НАВЧАННЯ	
		1 - й	1- й
		СЕМЕСТР	
		1 - й	1- й
Загальна кількість годин – 120 Кількість годин на поточний навчальний рік - 120 Кількість годин на семестр - 120	Ступінь вищої освіти бакалавр	ЛЕКЦІЇ	
		24годин	8 годин
		ПРАКТИЧНІ ЗАНЯТТЯ	
		40 годин	12 годин
		ЛАБОРАТОРНІ ЗАНЯТТЯ	
		-	-
		ІНДИВІДУАЛЬНІ ЗАНЯТТЯ	
		-	-
		САМОСТІЙНА РОБОТА	
		56 годин	100 годин
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних -4 самостійної роботи здобувача -3	Ступінь вищої освіти бакалавр	ВИД КОНТРОЛЮ:	
		Залік	

ПРИМІТКА:

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної роботи (%) становить:

для денної форми навчання – аудиторна - 54 %, СРС – 46 %;

для заочної форми навчання - аудиторна - 17 %, СРС – 83 %;

2. Мета, завдання, компетентності та результати навчання

2.1. Метою викладання навчальної дисципліни «Історія та культура України» є розкриття закономірностей та особливостей політичного, економічного, соціального та культурного розвитку України, її відносин з іншими державами і народами; ознайомлення студентів з основами сучасних підходів до національної історії та культури, процесами її історико-культурного розвитку та найбільш значимими подіями і здобутками, підготовка спеціаліста, який оволодів би сучасними знаннями з вітчизняної історії та культури та розумів пріоритетність таких знань.

2.2. Основними завданнями вивчення обов'язкової дисципліни «Історія та культура України» є:

- Теоретична і практична підготовка студентів до застосування базових принципів, категорій, процесів, методів та інструментів сучасної концепції розвитку національної історії та культури, розумінні студентами історико-культурних процесів минулого для вироблення дієвих орієнтацій у сьогоденні;
- формування у студентів історичного мислення, вміння аналізувати й узагальнювати історичні події та явища, самостійно оцінювати і пояснювати історичний процес, робити висновки;
- висвітлення змісту і особливостей розвитку української матеріальної та духовної культури, її взаємозв'язок із світовою культурою;
- засвоєння студентами основних історичних дат, постатей, понять і термінів, подій та явищ; внеску визначних українських діячів у світову культуру та цивілізацію;
- вироблення навичок роботи з історичними документами, науково-популярною і довідковою літературою;
- формування етнічної та національної свідомості;
- вивчення та узагальнення історичного минулого українського народу з найдавніших часів до наших днів в контексті всесвітньої історії; найважливіших подій та явищ української історії та культури в контексті світової історії, роль України в системі міждержавних відносин.

2.3. Компетентності

Середня освіта. Математика, інформатика; програма: Середня освіта. Фізика та астрономія, інформатика; Середня освіта. Інформатика, математика; Комп'ютерна математика.

Середня освіта. Біологія та здоров'я людини, хімія; Середня освіта. Біологія та здоров'я людини. Психологія; Середня освіта. Хімія, біологія та здоров'я людини; Середня освіта. Географія. Краєзнавчо-туристична робота; Середня освіта. Природничі науки; Біологія; Хімія. Прикладна хімія; Туризм і рекреація. Міжкультурна комунікація та переклад.

2.3.1. Загальні компетентності

Здатність реалізовувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідності його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина України (ЗК1).

Здатність зберігати і примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі знання і розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство, у розвитку техніки і технологій (ЗК2).

Здатність поважати і цінувати українську національну культуру, різноманітність і мультикультурність суспільства, усвідомлювати необхідність рівних можливостей для всіх учасників освітнього процесу (ЗК5).

Здатність до пошуку, аналізу і синтезу інформації з використанням різних джерел (ЗК8).

Здатність використовувати сучасні інформаційні технології для розв'язання різноманітних задач у навчальній та практичній діяльності (ЗК9).

Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності (ЗК11).

Здатність навчатися протягом усього життя в контексті неперервної фахової підготовки і соціального життя, вдосконалювати й розвивати свій інтелектуальний і загальнокультурний рівень з високим рівнем самостійності (ЗК14).

2.3.2. Фахові компетентності

Здатність формувати спільноту здобувачів освіти; знаходити ефективні шляхи мотивації їх до саморозвитку (ФК 4).

2.4. Результати навчання

Володіє фундаментальними поняттями державотворення, сучасними економічними, культурологічними, етичними та естетичними категоріями (ПРН2).

Використовує комп'ютерну техніку, програмні засоби, комп'ютерні мережі та інтернет-ресурси для пошуку, обробки, зберігання і подання інформації (ПРН21).

Уміє знаходити і використовувати необхідну інформацію з різних джерел, критично її тлумачити, описувати в усній і письмовій формі та аналізувати результати досліджень у тому числі й з використанням інформаційних технологій (ПРН24).

Розуміє значення культури як форми людського існування, цінує різноманіття та мультикультурність світу і керується у своїй діяльності сучасними принципами толерантності, діалогу і співробітництва (ПРН28).

3. Програма навчальної дисципліни

РОЗДІЛ 1. Стародавня, середньовічна історія та культура України.

ТЕМА 1. Вступ до курсу. Стародавня доба на території України.

Предмет і завдання курсу «Історія та культура України». Періодизація, історіографія і джерела з історії та культури України. Стародавня доба в історії України. Основні періоди давньої історії. Характеристика економічного, соціального і культурного життя первісної людини. Поява релігії як одного з проявів прадавньої культури. Анімізм, магія, тотемізм, фетишизм. Неолітична революція. Культурно-історичне значення племен трипільської культури. Роль трипільських племен в історії людства.

Дослов'янські поселення на території України: кіммерійці, скіфи, сармати. Військове мистецтво, релігійні вірування, пам'ятки культури. Античні міста-колонії Північного Причорномор'я. Культурний розвиток Північного Причорномор'я. Походження, розселення та устрій східних слов'ян. Матеріальна та духовна культура слов'ян.

ТЕМА 2. Києво-Галицький період.

Початок державності України-Русі. Політичний, соціально-економічний та культурний розвиток. Геополітичне становище Київської Русі. Внутрішня і зовнішня політика київських князів (Олег, Ігор, Ольга, Святослав). Правління Володимира Великого. Завершення формування території Київської держави. Реформаторська діяльність Володимира. Зовнішня політика держави, зміцнення її міжнародного авторитету. Передумови та причини прийняття християнства Київською державою. Хрещення Русі 988 р. та його історико-культурне значення. Міжусобна боротьба після смерті Володимира Великого. Ярослав Мудрий, його внутрішня і зовнішня політика. Міжнародне становище Київської Русі. Культурно-просвітницька діяльність Ярослава Мудрого. Руська Правда. Феодальна роздробленість: причини, характер, наслідки. Мономах. Боротьба Русі проти монголо-татар.

Культурний розвиток Київської Русі. Мислителі. Медицина. Усна народна творчість. Билини. Перекладна та оригінальна література церковного та світського спрямування. Літописання. Архітектура Київської Русі. Вплив візантійської архітектурної школи на руське храмове будівництво. Образотворче мистецтво. Іконопис, фреска, мозаїка, книжкова мініатюра. Ювелірна справа. Розвиток музичного мистецтва.

Галицько-Волинське князівство. Утворення Галицько-Волинської держави. Політика Романа Мстиславовича. Князювання Данила Романовича. Суспільно-політичний і адміністративний устрій. Виникнення і зростання міст. Міжнародна політика Данила Романовича. Діяльність Данила Галицького в сфері культури. Галицько-Волинська земля за наступників Данила Романовича. Утворення Галицької митрополії. Основні осередки культури в Галицько-Волинському князівстві. Володимир, Галич, Холм, Перемишль, Львів. Будівництво замків. Роль стольних міст, церкви і княжого двору у розвитку князівства. Занепад Галицько-Волинської держави.

ТЕМА 3. Державність Русі-України у польсько-литовську добу. Виникнення українського козацтва.

Входження українських земель до складу Литовської держави. Захоплення Польщею Галичини та Молдовією Буковини. Закарпаття у складі Угорщини. Соціально-економічний розвиток України в XIV – XVI ст. Кревська унія 1385 р. Боротьба проти наступу німецьких лицарів. Грюнвальдська битва. Зміна адміністративно-територіального устрою та системи органів державного управління. Великий князь литовський Вітовт і його політика. Зміни в соціально-економічному й політичному становищі русичів у Польсько-Литовській державі. Сільськогосподарське виробництво. Внутрішній і зовнішній ринок. Фільварки. Сільська громада (копа). Початок закріпачення. Литовські статuti (1529, 1566, 1588 року). Розвиток міст. Магдебурзьке право. Ремесла і торгівля. Ліквідація удільних князівств. Спроби збереження української державності. Люблінська унія та її наслідки.

Становище православної церкви у Великому князівстві Литовському та Польському королівстві. Полонізація. Натиск католицизму. Берестейська церковна унія. Вплив Берестейської унії на розвиток церковного життя в Україні.

Зміцнення Московської держави та її боротьба з Великим князівством Литовським за Сіверську землю. Напади татар і турків на українські землі. Входження чернігово-сіверських земель до складу Московського царства.

Поява козацтва. Запорізька Січ. Господарство, побут, звичаї козаків. Військове мистецтво. Козацька культура. Козацько-селянські повстання кінця XVI – поч. XVII ст.

Гетьман П. Конашевич-Сагайдачний, його військово-політична та реформаторська діяльність. Хотинська війна 1620–1621 рр.

Європейське Відродження та його вплив на українське культурне піднесення. Поширення гуманістичних і реформаційних ідей. Розвиток освіти. Братські школи. Єзуїтські колегіуми. Острозька Академія. Початок українського книгодрукування. І. Федоров. Перші друковані підручники. Пам'ятки архітектури. Живопис. Різьбярство. Скульптура. Музична культура. Полемічна література. І. Вишенський. Православні братства та їх роль у історико-культурному розвитку українського народу.

ТЕМА 4. Державно-політичний та культурний розвиток українських земель у період національної революції середини ХУІІ століття.

Причини, характер, рушійні сили і періоди визвольної війни під проводом Б. Хмельницького. Основні етапи. Розбудова української козацької держави Гетьманщини. Переяславська Рада. Становище України після смерті Б. Хмельницького. Ліквідація спадкоємного гетьманату. Основні напрями політики І. Виговського. Зближення з Річчю Посполитою. Гадяцький договір 1658 р. Наступ Московської держави на Україну. Конотопська битва 1659 р. Наслідки гетьманування І. Виговського для України. Гетьманство Ю. Хмельницького. Переяславські статті 1659 р. Поділ українських земель на Лівобережну і Правобережну Україну. Чорна рада. Гетьмани П. Тетеря та І. Брюховецький, їхня політика. Андрусівське перемир'я 1667 р. Гетьман П. Дорошенко та державницький напрям його діяльності. Бучацький мирний договір 1672 р. Причини краху політики П. Дорошенка та його зречення гетьманства. Значення української національної революції середини ХУІІ століття.

Культурний розвиток українських земель у другій половині ХУІІ ст. Освіта, архітектура, скульптура, живопис, музика, театр. Історичні думи та пісні. Декоративно-ужиткове мистецтво.

ТЕМА 5. Козацька держава кінця ХУІІ-ХУІІІ століття.

Політична діяльність гетьмана І. Самойловича. «Вічний мир». Підпорядкування Київської митрополії московському патріарху. Друге гетьманування Ю. Хмельницького.

Українська держава за гетьманування І.С. Мазепи. Основні напрями економічної, соціальної та культурно-просвітницької діяльності І. Мазепи. Північна війна. Зовнішньополітичні орієнтири гетьмана. Полтавська битва. Обрання гетьманом України (в еміграції) П. Орлика. Розробка й прийняття “Пактів і Конституцій прав і вольностей Війська Запорозького”. Історичне значення діяльності П. Орлика.

Антиукраїнська політика російського царизму. Гетьман І. Скоропадський. Решетилівські статті 1709 р. Утворення 1-ї Малоросійської колегії, її завдання і функції. Правління наказного гетьмана П. Полуботка. Боротьба козацької старшини за відновлення державних прав України. Зміцнення української державності за гетьманування Д. Апостола. Заснування Нової Січі. Тимчасове відновлення гетьманського правління. Кирило Розумовський. Посилення антиукраїнської політики за Катерини II. Остаточна ліквідація гетьманства і створення 2-ї Малоросійської колегії. Зруйнування Запорозької Січі (1775 р.). Антифеодальна боротьба селянства України: гайдамаки, опришки, Коліївщина. Приєднання до Росії Причорномор'я та Криму і Правобережної України. Розселення козаків на Кубані і Дону. Задунайська Січ. Історичне значення Гетьманщини.

Соціально-економічний і культурний розвиток українських земель в XVII – XVIII ст. Загальноєвропейська культура бароко та її прояв в українській культурі. Києво-Могилянська академія. Філософія Сковороди. Козацькі літописи. Бароко в архітектурі, літературі, театрі і музиці. Впровадження стилю класицизму в кінці XVIII ст. Палацова архітектура. Образотворчого мистецтва. Графіка. Живопис. І. Руткович, Й. Кондзелевич. Національний іконопис. Портретний живопис. Скульптура. Музика. А. Ведель, М. Березовський, Д. Бортнянський. Розвиток театрального мистецтва, види театральних вистав. Кобзарство.

ТЕМА 6. Державно-політичний і культурний розвиток українських земель у XIX ст.

Політичне і соціально-економічне становище українських земель у складі Російської імперії. Війна з Наполеоном. Реформи царизму другої половини XIX ст. Суспільно-політичні рухи в Україні: декабристський рух, Кирило-Мефодіївське товариство. Громадсько-політична діяльність братчиків та їх роль у розгортанні культурно-національного руху. Місце Т. Шевченка в історії України. Політичне та соціально-економічне становище українських земель у складі Австро-Угорської імперії. Суспільно-політичні рухи в Західній Україні: „Руська трійця”, „Просвіта”, НТ ім. Т.Г. Шевченка. Революційні події 1848 – 1849 рр. на західноукраїнських землях. Суспільно-політичний рух у західноукраїнських землях після революції 1848–1849 рр.

Виникнення громад та їх культурно-освітня діяльність наприкінці 50-х — на початку 60-х років. Перший український журнал “Основа”. Валуєвський циркуляр 1863 р. Відновлення громадського руху на початку 70-х років. Заборона української мови. Емський указ 1876 р. і переслідування українофілів. М. Драгоманов. Народницький рух в Україні. “Москвофіли”. Рух народовців у Галичині, на Буковині та Закарпатті. Виникнення перших політичних партій.

Національне культурне відродження. Розвиток освіти. Відкриття університетів. Нова українська література. Розвиток науки. Праці з історії України. Видатні українські вчені: М. Максимович, М. Остроградський, Т. Осиповський, О. Ляпунов, В. Карабін та ін. Українська музика і театр. М. Лисенко – основоположник української класичної музики. Професійний театр. Перші українські театральні трупи. Кобзарі. Архітектура та містобудування. Утвердження класицизму. Видатні архітектурні пам'ятки. Архітектори В. Беретті, А. Мезенського, Є. Васильєва, А. Захарова та ін. Живопис. Малярство Т. Шевченка, К. Павлова, В. Тропініна, І. Сошенка. Графіка. Культура у західноукраїнських землях.

РОЗДІЛ 2. Нова і новітня історія та культура України.

ТЕМА 7. Українські землі на початку XX століття.

Соціально-економічний розвиток українських земель на початку XX століття. Українські землі в роки першої російської революції 1905 – 1907 рр. Діяльність української громади у I і II Державних думах. Столипінська аграрна реформа та її наслідки в Україні. Перша світова війна і Україна (1914 – 1918 рр.). Україна в планах воюючих сторін. Воєнні дії на території України. Заснування Головної української ради у Львові. Створення Спілки визволення України. Легіон Січових стрільців. Створення Загальної української ради. Національний рух на Надніпрянщині. Поглиблення економічної і політичної кризи в Російській імперії. Загострення національного питання в Україні.

Національно-культурний розвиток в Україні на початку XX ст. Революційно-демократичний напрям у літературі. Вияв загальносвітових тенденцій неоромантизму, експресіонізму, авангарду. Нові технічні відкриття: трамвай, радіо, телефон, кінематограф, авіація. Українська преса та видавництва. Драматургія. Кропивницький, М. Старицький, І. Карпенко-Карий, М. Садовський, М. Заньковецька. Музика. С. Гулак-Артемовський. Сокальський, П. Ніщинський, К. Стеценко, М. Леонтович. Західноукраїнські композитори М. Вербицький, А. Вахнянин, С. Воробкевич, С. Людкевич. Діяльність оперної співачки Соломії Крушельницької. Архітектура. Українські підприємці-благодійники.

ТЕМА 8. Українська державність періоду національно-демократичної революції (1917-1921 рр.)

Лютнева революція в Росії та її вплив на Україну. Утворення і діяльність Центральної Ради. Універсали. Жовтневий переворот в Росії, прихід до влади більшовиків

та вплив цих подій на Україну. Причини війни Радянської Росії та УНР. Проголошення радянської влади в Україні. Бій під Крутами. Брестський мирний договір. Проголошення незалежності України. Німецько-австрійська окупація України. Прийняття Конституції УНР та обрання М. Грушевського Президентом України.

Гетьманат П.Скоропадського, його внутрішня і зовнішня політика. Директорія та її політика. Антигетьманське повстання. С. Петлюра. Отаманщина. Більшовицька агресія проти Директорії. Махновський рух. Причини поразки Директорії.

Утворення ЗУНР. Акт злуки УНР і ЗУНР. Соціально-економічні перетворення в ЗУНР. Національно-визвольний рух на західноукраїнських землях. Політика ЗУНР у сфері культури. Початок польсько-української війни. Створення Української Галицької армії. Дипломатична діяльність уряду ЗУНР.

Утвердження радянської влади в Україні. Червоний терор. Політика «воєнного комунізму». Антибільшовицький рух в Україні. Боротьба українських військових проти Денікіна, Польщі та Радянської Росії. Денікінський режим. Відновлення більшовицького режиму. Перша радянська конституція України. Радянсько-польська війна та Україна. Ризький мирний договір. Утвердження радянської влади на більшості українських земель. Уроки та причини поразки української революції (1917 – 1921 рр.)

Чинники розвитку культури в 1917-1921 рр. Національно-духовне відродження та поживлення культурного життя в Україні. Розвиток освіти за Центральної Ради, Гетьманату П. Скоропадського, Директорії. Освітня політика більшовиків. Становище вищої школи за часів українських національних урядів та радянської влади. Українізація. Відкриття Української Академії Наук.

Прояв нових тенденцій розвитку світової літератури в творчості українських митців. Літературні течії. Визначні українські письменники. Театральне мистецтво. Український національний театр. Український театр драми та опери. «Молодий театр» Леся Курбаса. Музичне і хорове мистецтво та їх кращі представники. Образотворче мистецтво, Українська Академія мистецтв та Українська Національна картинна галерея. Г. Нарбут, М. Бойчук. Скульптура. О. Архипенко, І. Кавалерідзе, М. Паращук.

ТЕМА 9. Розвиток України у міжвоєнний період.

Політичне, соціально-економічне та культурне становище України після завершення революції та громадянської війни. Міжнародна діяльність УСРР на початку 1920-х років. НЕП в Україні. Причини і масштаби голоду 1921–1922 рр. в Україні. Вступ України до складу СРСР, обмеження суверенітету. Юридичне оформлення Союзу РСР. Політика коренізації, українізація і розвиток нацменшин.

Утвердження сталінського тоталітарного режиму та адміністративно-командної системи. Індустріалізація. Централізація управління промисловістю. Виробничі змагання. Ізотовський рух. Стаханівський рух. Досягнення і прорахунки перших п'ятирічок. Життєвий рівень українського народу. Колективізація сільського господарства та наслідки. Голодомор 1932 – 1933 рр., наслідки. Політичні репресії в Україні, утвердження сталінського тоталітарного режиму. Судові політичні процеси 30-х років. Ідеологія на службі терору. Репресії та переслідування. Соціально-психологічні наслідки терору.

Політика більшовиків в галузі культури. Кампанія з ліквідації неписьменності. Розвиток освіти. Наука. Всеукраїнська Академія наук. Сталінські репресії в науці. Література і мистецтво. Літературна дискусія 1925-1928 рр. М. Хвильовий. Основні літературні течії 20-х років та їх представники. Театр «Березіль». Образотворче мистецтво. М. Бойчук. І. Їжакевич, Ф. Кричевський, К. Трохименко, А. Петрицький, С. Григор'єв. Спілка художників України. Архітектура та скульптура. О. Архипенко, П. Альошин, Д. Дяченко, В. Заболотний, І. Фомін. Кінематограф. Відкриття Одеської та Київської кіностудій. Творчість О. Довженка, І. Кавалерідзе, І. Савченка. Театр. Н. Ужвій, О. Сердюк, А. Бучма, О. Борисоглібська та ін. Музика. Композитори Г. Вірьовка, П. Козицький, А. Ревуцький, К. Богуславський. Національні театри опери та балету в Харкові, Києві, Одесі. «Розстріляне відродження». Більшовицький наступ на розвиток української національної культури. Згортання українізації. Початок нищення української інтелігенції. Релігійне життя в Україні. Виникнення Української автокефальної православної церкви. Заборона УАПЦ. Нищення архітектурних пам'яток релігійного призначення.

Політичне, соціально-економічне, культурне становище українських земель у складі Польщі, Румунії, Чехословаччини.

ТЕМА 10. Україна у роки Другої світової війни і післявоєнного десятиліття.

Початок Другої світової війни. Україна в європейській політиці на початку Другої світової війни. Карпатська Україна. Входження Західної України до складу СРСР. Радянізація. Початок німецько-радянської війни. Воєнні операції 1941-1942 рр. Окупаційний режим та його наслідки. Холокост. Рух Опору в Україні: радянська течія, УПА. Визволення України. Проблеми збереження українських культурних надбань в роки Другої світової війни. Руйнація культурних надбань України. Евакуація вузів та науково-дослідних установ, їх діяльність в радянському тилу. Збереження творів мистецтва. Внесок українських письменників, акторів, художників, кінематографістів у перемогу над Німеччиною. Наслідки Другої світової війни для України.

Відбудова народного господарства. Голод 1946 – 1947 рр. Завершення радянізації західноукраїнських земель. Україна на міжнародній арені. Створення ООН. Адміністративно-територіальні зміни. Врегулювання кордонів. Культурно-ідеологічні процеси. Ждановщина. Посилення русифікації. Заборона греко-католицької церкви.

ТЕМА 11. Суспільно-політичний та культурний розвиток України в період кризи та руйнації адміністративно-командної системи (1950-1980-ті рр.)

Політична боротьба в Україні після смерті Й. Сталіна. Україна в умовах деєсталінізації („Хрущовська відлига”). Реабілітації першої половини 50-х років. Передача Кримської області до складу УРСР. Відбудова системи народної освіти. Запровадження обов’язкової семирічної освіти. XX з’їзд КПРС та Україна. Аграрна політика кінця 50-х — першої половини 60-х років. Реформи М. Хрущова, їх суперечливий і непослідовний характер, загальна спрямованість і значення. Наука і культура. Боротьба з “космополітизмом”. «Шістдесятники». Творчість письменників молодого покоління. В. Симоненко, Л. Костенко, Є. Сверстюк, В. Стус, Д. Павличко, М. Руденко, В. Шевчук, М. Вінграновський, Є. Гуцало.

Реформи середини 60-х років, згорання консерваторами партійно-державного керівництва. Деформації в структурі економіки України. Наростання економічної кризи. Автономістська політика П. Шелеста. Україна в єдиному народногосподарському комплексі СРСР за часів В. Щербицького. Причини опозиційного руху в радянській Україні. Протести інтелігенції проти арештів правозахисників. Національно-культурне, правозахисне і релігійне дисидентство. Форми діяльності дисидентів. Утворення Української Гельсінської спілки (УГС): мета і форми діяльності.

Зміни вищого партійно-державного керівництва після смерті Брежнєва. Перебудова. М. Горбачов. Пошуки шляхів виходу з кризи. Спроби оздоровлення суспільно-політичного життя. Погіршення економічної ситуації в Україні у другій половині 80-х років. Чорнобильська катастрофа. Зростання політичної активності суспільства. Гласність. Повернення забутої і «репресованої» спадщини. Виникнення умов для мистецького плюралізму. Спроба державного перевороту в СРСР і Україні.

ТЕМА 12. Утвердження державності України в умовах незалежності.

Акт проголошення незалежності України. Референдум 1 грудня 1991 р., вибори президента України. Л. Кравчук. Утворення Співдружності Незалежних Держав (СНД). Затвердження національної символіки України. Створення правової бази розвитку України як демократичної держави. Становлення владних структур незалежної України.

Формування Збройних сил і Військово-Морського флоту, Національної гвардії, Служби безпеки. Запровадження національної грошової одиниці та інших інститутів державності. Конституційний процес, прийняття Конституції України (1996). Труднощі творення національної економіки. Гіперінфляція. Приватизація. Проблема енергоносіїв. Занепад аграрного сектору. Криза фінансово-кредитної системи. Пошук шляхів виходу із кризи і соціального захисту населення. “Помаранчева” революція 2004 р., її наслідки. Зовнішня політика та міжнародні зв’язки незалежної України. Релігійне життя України в умовах незалежності. Культурні процеси в сучасній Україні. Революція гідності. Аннексія Криму. Вибори 2015 року. Війна та основні події на Сході України. Євроінтеграційні процеси. Вибори 2019 року. Сучасний стан і проблеми української держави.

Особливості розвитку сучасної української культури. Державна мовна політика. Освіта і наука. Література. Мистецтво. Українська культура у світовому культурному просторі, розширення та інтенсифікація міжнародних зв’язків.

Сучасна російсько-українська війна. Воєнні дії, проблема колаборації, відносини із Заходом та Сполученими штатами Америки. Волонтерська допомога.

4. Структура навчальної дисципліни

Назва розділів і тем	Кількість годин											
	Денна форма						Заочна форма					
	усього	зокрема					усього	зокрема				
		ЛК	ПЗ	ЛЗ	І-З	С.Р.		ЛК	ПЗ	ЛЗ	ІЗ	С.Р.
	120	24	40	-		56	120	8	12	-	-	100
РОЗДІЛ 1 Стародавня, середньовічна історія та культура України.												
Тема 1. Вступ до курсу. Стародавня доба на території України.		2	2			4						6
Тема 2. Києво-Галицький період		2	6			6		2				10
Тема3. Державність Русі-України у польсько-литовську добу. Виникнення українського козацтва.		2	4			4			2			8
Тема 4. Державно-політичний та культурний розвиток українських земель у період національної революції середини ХVII ст.		2	4			4			2			8
Тема 5. Козацька держава кінця ХVII-ХVIII століття.		2	4			4		2				10
Тема 6. Історичний і культурний розвиток українських земель у ХІХ ст.		2	4			6			2			8
Разом за розділом 1		12	24			28		4	6			50
РОЗДІЛ 2 Нова і новітня історія та культура України												
Тема 7. Українські землі на початку ХХ століття		2	2			2						6
Тема 8. Українська державність періоду національно-демократичної революції (1917-1921 рр.)		2	2			2			2			8
Тема 9. Розвиток України в міжвоєнний період		2	4			4			2			5
Тема 10. Україна у роки Другої світової війни і післявоєнного десятиліття		2	4			4		2				5
Тема 11. Суспільно-політичний та культурний розвиток України в період кризи та руйнації адміністративно-		2	2			2			2			8

командної системи (1950-1980-ті рр.)												
Тема 12. Утвердження державності України в умовах незалежності		2	2			4		2				8
Разом за розділом 2		12	16			18		4	6			40
ІНДЗ						10						10
Курсова робота						-						-
УСЬОГО ГОДИН		24	40			56	120	8	12			100

5. Теми лекцій

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Денна форма навчання	Заочна форма навчання
1.	Вступ до курсу. Стародавня доба на території України.	2	2
2.	Києво-Галицький період.	2	
3.	Державність Русі-України у польсько-литовську добу. Виникнення українського козацтва.	2	
4.	Державно-політичний та культурний розвиток українських земель у період національної революції середини XVII століття.	2	2
5.	Козацька держава кінця XVII-XVIII століття.	2	
6.	Державно-політичний і культурний розвиток українських земель у XIX ст.	2	
7.	Українські землі на початку XX століття.	2	
8.	Українська державність періоду національно-демократичної революції (1917-1921 рр.)	2	
9.	Розвиток України у міжвоєнний період.	2	2
10.	Україна у роки Другої світової війни і післявоєнного десятиліття.	2	
11.	Суспільно-політичний та культурний розвиток України в період кризи та руйнації адміністративно-командної системи (1950-1980-ті рр.)	2	
12.	Утвердження державності України в умовах незалежності.	2	2
УСЬОГО ГОДИН		24	8

6. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Денна форма навчання	Заочна форма навчання
1.	Давня історія України	2	
2.	Київська Русь	4	2
3.	Галицько-Волинська держава	2	
4.	Польсько-Литовський період. Початки козаччини.	4	2
5.	Українська національна революція середини 17 ст.	4	2
6.	Україна наприкінці ХУІІ- ХУІІІ ст.	4	
7.	Україна у ХІХ ст.	4	2
8.	Україна на початку ХХ ст.	2	
9.	Українська національна революція (1917-1921 рр.)	2	2
10.	Україна у 20-30-ті роки	4	
11.	Україна в роки Другої світової війни та післявоєнного десятиліття	4	
12.	Україна в умовах наростання кризи тоталітарного ладу (1956-1991)	2	2
13.	Україна на сучасному етапі розвитку.	2	
УСЬОГО ГОДИН		40	12

7. Теми лабораторних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Денна форма навчання	Заочна форма навчання
1.			
2.			
УСЬОГО ГОДИН			

8. Теми індивідуальних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Денна форма навчання	Заочна форма навчання
1.			
2.			
УСЬОГО ГОДИН			

9. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Денна форма навчання	Заочна форма навчання
1.	Пам'ятки прадавньої культури на території України.	4	7

2.	Запровадження християнства на Русі та його значення.	4	7
3.	Братства та їх роль у піднесенні національної культури.	4	7
4.	Гетьман П. Сагайдачний. Козацька символіка.	4	7
5.	Визначні козацькі полководці: М. Кривоніс, І. Богун, Д. Нечай.	3	7
6.	Ліквідація Запорізької Січі та подальша доля козацтва.	3	7
7.	Феномен Тараса Шевченка в українській історії та літературі.	3	7
8.	Бойовий шлях українських січових стрільців.	3	7
9.	Визначні діячі Української національної революції (1917-1920 рр.)	3	7
10.	Голодомор на Поділлі	3	7
11.	«Розстріляне відродження».	3	5
12.	Чорнобильська катастрофа та її глобальні наслідки.	3	5
13.	Українська діаспора.	3	5
14.	ІНДЗ (за обраною темою)	10	10
15.	Українська державна символіка.	3	5
УСЬОГО ГОДИН		56	100

10. Індивідуальні навчально-дослідні завдання

Важливою складовою навчального процесу є написання студентами індивідуального навчально-дослідного завдання. На його виконання відведено 10 годин самостійної роботи здобувача вищої освіти. Написання даного виду завдання передбачає поглиблення знань з дисципліни і формує навички написання наукових робіт. Вимоги до структури ІНДЗ: титульна сторінка, вступ, мета і короткий аналіз використаної літератури, основна частина, висновок, список літератури і джерел. Максимально оцінюється у 10 балів.

Орієнтовний перелік тем індивідуальних навчально-дослідних завдань:

1. Петро Могила – політичний і культурний діяч України.
2. Іван Сірко – військовий і політичний діяч України.
3. Устим Кармалюк – керівник повстанського руху на Поділлі.
4. Володимир Антонович – історик і громадський діяч.
5. Михайло Драгоманов – науковець і політичний діяч.
6. Політичні погляди Миколи Міхновського.

7. Микола Костомаров – історик, етнограф, публіцист.
8. Володимир Винниченко – політичний і державний діяч.
9. Грушевський – видатний історик і державний діяч.
10. Нестор Махно – український повстанський отаман.
11. Симон Петлюра – громадсько-політичний і державний діяч.
12. Оцінка діяльності Павла Скоропадського.
13. Євген Коновалець – військовий і політичний діяч.
14. Степан Бандера – ідеолог українського національного руху.
15. Олександр Довженко – один із основоположників українського кіномистецтва.
16. М. Коцюбинський.
17. Мазепа як меценат.
18. Історія Києво-Печерської лаври.
19. Історія Софіївської церкви у Києві.
20. Микола Лисенко – основоположник музичного мистецтва.
21. Видатні архітектурні пам'ятки України.
22. М. І. Пирогов.
23. Герої Вінниччини в роки Великої Вітчизняної війни.
24. Острозька школа.
25. Історія Києво-Могилянської Академії.
26. Роль І. Котляревського у розвитку української літератури.
27. Українська національна символіка.
28. І. Франко як митець і дослідник української культури.
29. Л. Українка.
30. Митці українського театру 19 ст..
31. І. Репін і українське образотворче мистецтво.
32. В. Стус: життя і доля.
33. Л. Костенко.
34. Наш край у роки Визвольної війни під проводом Б. Хмельницького.
35. Масові репресії на Україні.
36. Трагедія Бабиного Яру.
37. Чорнобильська катастрофа.
38. Сучасні політичні партії.
39. Війна 1812 року з Наполеоном і Україна.
40. Українські січові стрільці.
41. Діяльність А. Шептицького у розвитку Української греко-католицької церкви.

42. Радянсько-німецький договір про ненапад від 1939 р.: погляд через роки.
43. Г. Сковорода.
44. Іван Богун – активний учасник Визвольної війни Б.Хмельницького.
45. “Помаранчева революція”.
46. Українсько-російські відносини після розпаду СРСР,
47. Конституція Пилипа Орлика.
48. Історія м. Вінниці.
49. Визначні архітектурні пам’ятки Вінниччини.
50. Діяльність Південного товариства декабристів.
51. Столипінська аграрна реформа і Україна.
52. Історія міста (села).
53. Характерні риси язичницької культури східних слов’ян.
54. Літописання доби Київської Русі.
55. Сакральне мистецтво Київської Русі.
56. Культурно-просвітницька діяльність П. Могили.
57. П. Сагайдачний як меценат.
58. Меценати української культури 16-17 ст.
59. Костянтин Василь Острозький та його вклад у розвиток культури.
60. Львів як місто-зразок архітектурного мистецтва 17 ст.
61. Еволюція музичного мистецтва 17-18 ст.
62. Реалістичні традиції у творчості Т.Шевченка – художника.
63. Вертеп в українській культурі.
64. Внесок українських підприємців-благодійників у розвиток української культури.
65. Діячі української науки 19 ст. Нові технічні відкриття.
66. Народження та історія національного гімну України.
67. І. Котляревський і становлення української літературної мови.
68. Створення наукового товариства імені Т.Шевченка, його творчий доробок.
69. Релігійне життя України у 20-30-ті роки.
70. Суспільно-культурна діяльність М. Хвильового.
71. Субкультури ХХ століття: хіпі, панки, рокери.
72. Правозахисний рух: історія та сучасність.
73. Внесок української діаспори в розвиток національної української культури.
74. Сучасна українська література.
75. Нова українська школа.
76. Інтеграція сучасної України до сучасного європейського простору.

77. Сучасна російсько-українська війна.
78. Сучасний волонтерський рух.
79. Проблеми сучасної економіки.

11. Методи та технології навчання

Спосіб організації теоретичної та практичної діяльності студентів під час вивчення «Історії та культури України» зумовлений закономірностями й особливостями змісту навчального предмета. Відтак під час взаємодії викладача і студентів буде використано такі методи навчання:

1) за характером подачі навчального матеріалу:

- словесні (лекція, розповідь, пояснення, бесіда, навчальна дискусія, диспут, консультація, співбесіда тощо),
- наочні (ілюстрування, демонстрування, комп'ютерна презентація тощо),
- практичні (лабораторні та практичні заняття, графічні роботи тощо)

2) за організацією навчання:

- методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності;
- методи стимулювання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності;
- методи контролю та самоконтролю у навчанні;
- робота з навчально-методичною літературою, науковими джерелами і електронними ресурсами (конспектування, тезування, анотування, рецензування, складання реферату);
- методи організації самостійної роботи (розв'язання завдань, виконання проєктів, індивідуальних і творчих завдань тощо);
- бінарні (подвійні) методи навчання;

3) за логікою сприймання та засвоєння навчального матеріалу:

- індуктивно-дедукційні,
- репродуктивні,
- прагматичні,
- дослідницькі,
- проблемні тощо.

При викладанні навчальної дисципліни використовуються різноманітні технології навчання - як традиційні, так і сучасні (особистісно-орієнтовані, інформаційно-комунікаційні тощо). При цьому навчання є студентсько-центрованим та здійснюється через активну практичну діяльність. Зокрема, для активізації освітнього процесу

передбачено застосування проблемних лекцій, ділових ігор, занять-дискусій тощо. Лекції органічно поєднуються не лише з практичними заняттями, а й із самостійною роботою, яка полягає в самостійному опрацюванні теоретичного матеріалу, підготовці до практичних занять, пошуку необхідної інформації, підборі та огляді літературних джерел за заданою тематикою, виконанні індивідуальних завдань тощо. При цьому в освітньому процесі передбачено використання спеціальних методів, більш характерних для науково-дослідної роботи - експертного оцінювання, ранжирування, систематизації, екстраполяції, «мозкового штурму» тощо. В багатьох випадках такі методи є найбільш оптимальними для розв'язання конкретних навчальних завдань

12. Методи та критерії оцінювання

Під час вивчення дисципліни «Історія та культура України» використовуються наступні методи контролю успішності студента:

- 1) Поточний;
- 2) Підсумковий ;
- 3) взаємоконтроль;
- 4) самоконтроль.

Поточний контроль – це оцінювання знань студента під час практичних занять, якості виконання домашніх завдань, самостійної роботи та активності студента на занятті. Форми участі студентів у навчальному процесі, які підлягають поточному контролю:

- виступ (усна доповідь) з основного питання;
- доповнення з даного питання;
- постановка проблемних запитань до студента-доповідача;
- рецензія на виступ;
- проведення контрольних робіт;
- участь у дискусії, інтерактивних формах організації заняття;
- аналіз джерельної і монографічної літератури;
- письмові завдання (тестові, контрольні тощо);
- ІНДЗ (письмові роботи, оформлені відповідно до вимог);
- підготовка та демонстрація презентацій;
- опорний конспект.

Поточний контроль здійснюється за трьома напрямками:

- контроль за систематичністю та активністю роботи на практичних заняттях;

- контроль за виконанням завдань для самостійного опрацювання поза рамками аудиторних занять;
- контроль за рівнем засвоєння та творчого опрацювання у вигляді контрольних завдань.

Результати поточного контролю заносяться до журналу обліку роботи академічної групи. Усна відповідь на теоретичне питання оцінюється максимально у 3 бали. Позитивна оцінка поточної успішності студента за відсутності пропущених і невідпрацьованих практичних занять, успішний захист індивідуального навчально-дослідного завдання, позитивна оцінка за контрольну роботу є підставою допуску до підсумкової форми контролю – заліку.

Підсумковий контроль знань студентів здійснюється у кінці семестру в формі заліку. Залік є обов'язковою підсумковою формою контролю, яка дає змогу оцінити системне, а не фрагментарне засвоєння навчального матеріалу з «Історії та культури України» і не може бути зведена до рівня поточних форм контролю.

Студент допускається до підсумкового контролю за умови виконання не менш як на задовільну оцінку усіх проміжних форм контролю, передбачених поточним семестровим навчальним планом.

При виведенні загальної оцінки студента береться до уваги результати поточного і підсумкового контролю знань. Підсумкова (загальна) оцінка з навчальної дисципліни «Історія та культура України» є сумою рейтингових оцінок (балів), одержаних за окремі оцінювані форми навчальної діяльності: поточне та підсумкове оцінювання рівня засвоєння теоретичного матеріалу під час аудиторних занять та самостійної роботи; (оцінка (бали) за практичну діяльність; оцінка за ІНДЗ; оцінка (бали) за участь у наукових конференціях, підготовку наукових публікацій тощо. При цьому частка, яку студент може отримати за результатами поточного контролю, становить 80 %, та частка, отримана за підсумкову форму контролю, становить 20 % загальної оцінки.

На підсумковий (семестровий) контроль – залік – рішенням кафедри відводиться 20 балів.

Результат освітньої діяльності здобувача вищої освіти оцінюється згідно з Критеріями оцінювання знань і вмінь студентів Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського за такими рівнями і критеріями:

Оцінка за шкалами ECTS,	Критерії оцінювання	Рівень досягнень
-------------------------	---------------------	------------------

стобаловою, розширеною		здобувача
А 90-100 балів ВІДМІННО	Здобувач вільно володіє категоріальним апаратом предмету, чіткими знаннями теоретичного матеріалу, демонструє високий рівень навичок історичного аналізу конкретних історичних подій, виявляє творчі здібності, самостійно оцінює різноманітні явища економічного, політичного, соціального і культурного характеру, виявляючи власну позицію щодо них, вміє використати набуті знання в нестандартних ситуаціях. Відповідь на контрольні запитання містить посилання на певні артефакти, явища, особистості української історії. Відповідь вимагає від студента уміння робити науково-обґрунтовані висновки, а також – ерудованості та використання знань із суміжних дисциплін, розуміння зв'язку між явищем і контекстом вітчизняної історії. Здобувач проявляє нешаблонність мислення у виборі і використанні елементів комплексу знань, здатний самостійно і творчо використовувати набуті уміння відповідно до варіативних ситуацій навчання. Здобувач спроможний самостійно формулювати узагальнення та висновки, нові задачі. Навчально-пізнавальна активність обумовлена пізнавальними інтересами, мотивами саморозвитку і професійного становлення. Здобувач проявляє інтерес до актуальних проблем відповідного освітнього компонента, може під керівництвом викладача вибрати предмет наукового дослідження, проводити самостійну науково-дослідну роботу.	ВИСОКИЙ
В 80-89 балів ДУЖЕ ДОБРЕ	Здобувач володіє понятійним і фактичним апаратом освітнього компонента на поглибленому рівні. Здобувач володіє комплексом знань та вмінь, який є частково-впорядкованим. У процесі застосування знань студент спроможний вибрати необхідний елемент комплексу знань та вмінь. Застосування знань та вмінь здійснюється як у стандартних ситуаціях, так і при незначних варіаціях умов на основі використання загальних рекомендацій. Відбувається перенесення сформованих умінь або їх комплексів на розв'язування незнайомих задач, ситуацій. Навчально-пізнавальна активність стимулюється пізнавальними інтересами, продукт діяльності оцінюється як професійно значущий. Здобувач демонструє достатній рівень володіння теоретичним матеріалом курсу, уміння пов'язувати теоретичні положення з історичними фактами та сучасністю, самостійність мислення, знання необхідної термінології.	ВИСОКИЙ
С 75-79 балів ДОБРЕ	Здобувач володіє понятійним і фактичним апаратом освітнього компонента на підвищеному рівні, може усвідомлено застосовувати знання та вміння для висвітлення суті питання. Комплекс знань частково-структурований. Знання застосовуються переважно у знайомих ситуаціях. Здобувач може допускати несуттєві помилки за умови загальної наукової грамотності та незначні помилки при перевірці знань з вітчизняної історії; систематизує та узагальнює набуті знання, самостійно виправляє допущені помилки, добирає переконливі аргументи на підтвердження власних суджень. Здобувач усвідомлює особливості навчальних задач, ситуацій тощо. Пошук способів їх розв'язання здійснюється за зразком. Навчально-пізнавальна активність стимулюється мотивами професійного становлення і пізнавальними інтересами.	ДОСТАТНІЙ

D 60-79 балів ЗАДОВІЛЬН O	Здобувач володіє понятійним і фактичним апаратом освітнього компонента на середньому рівні, може проілюструвати власними прикладами відповідь на питання, частково усвідомлює специфіку навчальних та прикладних задач, ситуацій тощо, має знання про способи розв’язування типових задач, ситуацій тощо. Однак процес самостійного розв’язування задач, ситуацій тощо потребує опори на зразок. Здобувач демонструє фрагментарне володіння теоретичним матеріалом курсу, неповні знання основних термінів та основних принципів розвитку української історії, недостатні уміння практичного використання теоретичного матеріалу, обґрунтування основних теоретичних положень при аналізі конкретних зразків історії. Навчально-пізнавальна активність здобувача є ситуативно-евристичною. Домінують мотиви обов’язку та особистого успіху. Використання засобів саморозвитку та самопізнання відбувається не усвідомлено.	ЗАДОВІЛЬНИЙ
E 50-59 балів ДОСТАТНЬО	Здобувач володіє понятійним і фактичним апаратом освітнього компоненту на середньому рівні. Має уявлення про специфіку навчальних та прикладних задач, ситуацій тощо. Виконання дій при роз’ясненні задач, ситуацій частково усвідомлюється, здійснюється частково правильно. Здобувач володіє навчальним матеріалом на початковому рівні його засвоєння, відтворює незначну його частину, правильно виконує половину завдань з історичного аналізу заданого матеріалу.	НИЗЬКИЙ
Fx 35-49 балів НЕЗАДОВІЛ ЬНО	Здобувач володіє понятійним і фактичним апаратом освітнього компонента на елементарному рівні, має уявлення про зміст основних розділів. Виконання окремих дій відбувається не усвідомлено, однак переважно правильно, навчально-пізнавальна активність мотивується ситуативно-прагматичним інтересом.	НЕЗАДОВІЛЬНО
F 0-34 балів НЕПРИЙНЯТ O	Здобувач володіє понятійним і фактичним апаратом освітнього компонента на елементарному рівні, має уявлення про зміст окремих розділів. Виконання окремих методичних дій відбувається несвідомо, у більшості неправильно, навчально-пізнавальна активність проявляється лише у ситуаціях зовнішнього примусу.	

13. Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти ДЛЯ ЗАЛІКУ

ПОТОЧНИЙ КОНТРОЛЬ ТА САМОСТІЙНА РОБОТА																								Підсумкова контроль	Загальна кількість балів		
РОЗДІЛ 1												РОЗДІЛ2															
Т1		Т2		Т3		Т4		Т5		Т6		контрольна	Т7		Т8		Т9		Т10		Т 11		Т12		Контрольна	20	100
Ауо	СР	Ауо	СР	Ауо	СР	ауо.	СР	Ауо	СР	Ауо	СР			Ауо	СР	Ауо	СР	Ауо	СР	Ауо	СР	ауо	СР	Ауо		СР	

3	2	3	4	3	2	3	3	3	3	3	3	5	3	2	3	3	3	4	3	3	3	3	3	2	5	20	100
---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	----	-----

Шкала оцінювання: стобалова, ECTS, розширена

Сума балів за всі види освітньої діяльності	Оцінка ЄКТС	Оцінка за розширеною шкалою
		<i>Для екзамену, заліку, курсової роботи, практики</i>
90-100	A	ВІДМІННО
80-89	B	ДУЖЕ ДОБРЕ
75-79	C	ДОБРЕ
60-74	D	ЗАДОВІЛЬНО
50-59	E	ДОСТАТНЬО
35-49	FX	НЕЗАДОВІЛЬНО З МОЖЛИВІСТЮ ПОВТОРНОГО СКЛАДАННЯ
1-34	F	НЕПРИЙНЯТНО З ОБОВ'ЯЗКОВИМ ПОВТОРНИМ ВИВЧЕННЯМ ДИСЦИПЛІНИ

14. Методичне забезпечення

Навчальна програма з дисципліни.

Робоча програма.

Плани і конспекти лекційних занять.

Плани практичних занять.

Пакет контрольних завдань для комплексної перевірки знань з курсу «Історія та культура України» студентів неісторичних спеціальностей.

Презентації та ілюстративні матеріали.

Тестові завдання для поточного контролю знань студентів.

15. Рекомендована література

Основна

1. Багацький В.В. Історія України: підручник /В.В. Багацький. К.: Алерта, 2010. 388 с.
2. Бакалець О.А. Історія України з найдавніших часів до початку ХХІ ст.. навч. посіб. для студ. вузів / О.А. Бакалець. Л.: Магнолія, 2017. 580 с.
3. Білоцерківський В.Я. Історія України: Навч. посіб. 3-є вид., випр. і доп. / В. Білоцерківський. К.: ЦУЛ, 2007. 536 с.

4. Бойко О.Д. Історія України: навч. посіб. 8-е вид., перероблене. і доп./ О.Бойко. К.: Академвидав, 2021. 640 с.
5. Вербицька П.В. Історія України: суспільство, культура, державність. Львів: Львівська політехніка, 2019.
6. Гарін В.Б., Кіпцар І.А., Кондратенко О.В. Історія України: Навч. посіб. К.: Центр навчальної літератури, 2017. 240 с.
7. Голубець М. Велика історія України. У 2-х т. К.: Центр учбової літератури, 2021.
8. Історія української культури. Навч.посіб. /За ред.. О.Ю. Павлової. К.: Центр навчальної літератури, 2019. 340 с.
9. Історія України в особах ХІХ-ХХ ст./ кер. авт. кол. В. Замлинський. К.: Україна, 1995. 479 с.
10. Історія України: підручник для студентів неісторичних спеціальностей вищих навчальних закладів/ За заг. ред.. д.і.н., проф.. М.І Бушина, д.і.н., проф. О.І. Гуржія. Черкаси:ЧДТУ, 2016. 644 с.
11. Історія України: підручник / В.А. Качкан, В.М. Левандовський, О.Б. Величко та ін. ; за ред. В.А. Качкана. 2-е вид. К. : ВСВ «Медицина», 2018. 360 с.
12. Історія України. Навчальний посібник для підготовки до іспитів /І. Тетарчук. К.: Центр навчальної літератури, 2019. 188 с.
13. Історія української культури. Навч.посіб. /За ред.. О.Ю. Павлової. К.: Центр навчальної літератури, 2019. 340 с.
14. Історія та культура України: навчальний посібник (уклад.: О.С. Каденюк, А.О. Михайлик, В.А. Нестеренко та ін.). Кам'янець-Подільський : ПДАТУ, 2021, 301 с.
15. Качкан В.А., Величко О.Б., Божко Н.М. Історія української культури. К.: Центр навчальної літератури. К.: Центр навчальної літератури, 2019. 340 с.
16. Король В. Ю. Історія України: навч. посіб. Вид. 2-е, доп. / В. Король. К.: Академія, 2008. 552 с.
17. Кормич Л.І., Багацький В.В. Історія України від найдавніших часів і до ХХІ століття: навчальний посібник. Харків, 2001. 480 с.
18. Литвин В.М. Історія України: підручник / В. Литвин. - 3-є доопр. Та допов. Видання. К.: Наукова думка, 2009. 824 с.
19. Мельник А.І. Історія України: навч. посібник для студ. вузів. К.:ЦУЛ, 2008. 288 с.
20. Мицик Ю.А. Історія України / Ю.А. Мицик, О.Г. Бажан, В.С. Власов. 3-є вид. доп. і переробл. К.: Києво-Могилянська академія, 2010. 595 с.

21. Новікова Л. В., Вступ до вивчення курсу «Історія України»: методичний посібник / Л. В. Новікова. Одеса : Одес. нац. ун-т ім. І. І. Мечникова, 2019. 60 с.
22. Новітня історія України (1900-2000): Підручник (А.Г.Слюсаренко, В.І.Гусев, В.П.Дрожжин та ін.). К.: Вища школа. 2000. 663 с.
23. Палій О. Короткий курс історії України. К., 2017. 464 с.
24. Палій О. Історія України. Від княжої доби до революції гідності. К., 2017. 596с.
25. Світлична В.В. Історія України. / В. Світлична. Львів: Каравела, 2003. 308 с.
26. [Ятченко В.Ф.](#) Історія духовної культури українського етносу: Навчальний посібник. / В. Ф. Ятченко. К. : Міленіум, 2004. 148 с.

Додаткова

1. Видатні особистості в історії України. У 2 ч. / Упор.: Г. Ковтунович. К.: Редакції загальнопедагогічних газет, 2004. 128 с.
2. Відейко М.Ю. Україна: від Антів до Русі. / М. Відейко. К.: КВІЦ, 2009. 240 с.
3. Даниленко В.М. Сталінізм на Україні: 20-30-ті роки / В.М. Даниленко, Г.В. Касьянов, С.В. Кульчицький. К.: Либідь, 1991. 344 с.
4. Демиденко Г.Г., Єрмолаєв В.М. Київська Русь: пам'ятки права. Навчальний посібник. К: Право, 2020. 224 с.
5. Історія України ХХ - початку ХХІ століття: навчальний посібник / П. П. Панченко, Н. П. Барановська, С. С. Падалка та ін.; за заг. ред. В. А. Смолія. К. : Знання, 2004. 582 с.
6. Духопельніков В.М. Княгиня Ольга / В. Духопельніков. Х.: Фоліо, 2009. 123 с.
7. Касьянов Г. Україна 1991-2007: нариси новітньої історії. К.: Наш час, 2007. 432 с.
8. Казьмирук Г.Д. Латиш Ю.В. Декабристи в Україні: дослідження і матеріали. Т.6. / Г. Казьмирук. К.: Вид. Цимбаленко Є.С. 2009. 204 с.
9. Корогод Г.І. Перша Конституція України. Пилип Орлик і його діяльність в еміграції: Навч. посібник. Суми, 2008. 124 с.
10. Косенко Л.О. Козаки: Лицарський орден України: Факти. Міфи. Коментарі. Вид. 2-ге, доопр. Х., 2009. – 608 с.
11. Кралюк П. Ярослав Мудрий. Київ: Фоліо, 2018. 160 с.
12. Крушинський В.Ю. Історія України. Події. Факти. Дати. / В.Ю. Крушинський. – К.: Тарнекс Вета, 1992. 200 с.
13. Кучик О.С. Зовнішня політика України: навч. посіб. / О.С. Кучик К.: Знання, 2010. 572 с.
14. Литвин В.М. Україна в Другій світовій війні (1939-1945): наукове видання./ В. Литвин. К.: Лі-Терра, 2004. 464 с.

15. Литвин В.М. Україна у другому повоєнному десятилітті (1956-1965): наукове видання. К., 2004. 272 с.
16. Мазепа І. Україна в огні й бурі революції 1917-1921 рр. К.: Центр навчальної літератури, 2020. 238 с.
17. Михальчук П. Історія України. Хронологічний і термінологічний довідник. Тернопіль: «Підручники і посібники», 2004. 176 с.
18. Пам'ятки історії та культури України: каталог-довідник / Центр пам'яткознавства НАН України та УТОPIK [та ін.] ; редкол.: Горбик В. О [та ін.]. Київ, 2008
19. Переяславська Рада 1654 року. К.: Смолоскип. 2003. 896 с.
20. Переяславська угода 1654 року: історичні уроки для українського народу. К.: НISД, 2004.
21. Політична історія України. В 6-ти т. К., 2002-2004.
22. Попович М.В. Культура: ілюстр. енцикл. України / Мирослав Попович. К.: Балтія друк, 2009. 184 с.
23. Піддубний С.В. Історія прадавньої України. К.: Видавництво ФОП Стебляк, 2023. 224 с.
24. Плохій С. Брама Європи. Історія України від скіфських врен до незалежності. Харків, 2022. 512 с.
25. Савченко В.А. Павло Скоропадський – останній гетьман України. Х., 2008. 380 с.
26. Савченко В.А. Нестор Махно. Х., 2009. 123 с.
27. Синявська Л. Русифікаторська політика російського самодержавства у другій половині XIX – на початку XX ст./ Л. Синявська. К.: Артєк, 2005. 176 с.
28. Сушинський Б. І. Козацькі вожді України. К., 2004.
29. Сушинський Б. І. Князі та полководці стародавньої України: історична література. Одеса, 2006. 512 с.
30. Танцюри В.І. Політична історія України: навч. посіб. 2-е вид. допов. К.: Академвидав, 2008. 552 с.
31. Толочко П.П. Козак Д.Н., Крижацький С.Д. Давня історія України: навч. посіб. У 2-х кн./ П. Толочко. К.: Либідь, 1994. 224 с.
32. Україна в XX ст.: 36. документів і матеріалів (1900-1939). Упор. А.Г.Слюсаренко, А.О.Буравченков, М.І.Миронець та ін. К., 2000. 448 с.
33. Українська Центральна Рада: документи і матеріали. У 2 т. К., 1996-1997.
34. Українська культура в європейському контексті світової цивілізації : навч. посіб. / Ю. Шилов. К.: МАУП, 2007. 280 с.
35. Чекаленко Л.Д. Зовнішня політика України (від давніх часів до наших днів): підруч. для студ. вищ. навч. закл. К.: Вид. дім «Персонал», 2010. 454 с.
36. Хоткевич Г.М. Два гетьмани / Г.М. Хоткевич. – К.: Дніпро, 1991. 107 с.
37. Шилов Ю. О. Давня історія України в контексті світової цивілізації: навч. посіб./ Ю. Шилов. К.: МАУП, 2007. 280 с.

38. Федака С.Д. Історія України з найдавніших часів до 1648 року: навчальний посібник / С.Д. Федака. К.: Знання, 2014. 782 с.

16. Інформаційні ресурси в Інтернеті

Інститут історії України НАНУ <http://history.org.ua/uk>

Моя Україна. Культура // <http://moyaukraina.io.ua/s108554/kultura>

Культура України. Електронна Бібліотека // <http://elib.nplu.org/>

Культура. Міністерство культури України. Національне газетно-журнальне видавництво // <http://cultua.media/>

17.

Український інститут національної пам'яті www.memory.gov.ua/

Український світ // <https://www.facebook.com/UKRSVIT>

Енциклопедія українознавства // <http://diasporiana.org.ua>

Історія української культури. Ізборник / <http://litopys.org.ua/istkult/ikult.htm>

Конспект лекцій з історії та культури України // <http://studies.in.ua/istorija-ta-kultura-ukrainy-lekcii.html>

18.

<http://history.kiev.ua/> Сайт "Історія України" пропонує повнотекстові версії книг: Орест Субтельний "[Історія України](#)" (видання 1991 року), Ілько Борщак, Рене Мартель "[Іван Мазепа](#)" (видання 1931 року), Михайло Грушевський "[Ілюстрована Історія України](#)" (репринтне видання 1913 року)

<http://historical-club.org.ua/> Сайт «Всеукраїнський історичний портал»

<http://pidruchniki.ws/> Перша українська електронна бібліотека підручників

<http://www.nbuv.gov.ua/> - бібліотека ім. В.Вернадського